

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
The Development Guidelines of the Creative Leadership for
the School Administrators Under The Secondary Educational
Service Area Office Maha Sarakham

ธนชัย จันทวิโท^{1*} และชยาگانต์ เรืองสุวรรณ²
Tanachai Junhuaton^{1*} and Chayakan Ruangsuwan²

Received : April 12, 2023; Revised : May 3, 2023; Accepted : May 3, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) สร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวม 317 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกนและการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนก 0.41 - 0.85 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.94 สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยทำการ

¹⁻²หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; Master of Education students, Educational Management, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : 648210200312@rmu.ac.th

Citation : Junhuaton, T. and Ruangsuwan, C. (2023). The Development Guidelines of the Creative Leadership for the School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(2) : 271-2;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.xx>

เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา ขั้นตอนที่ 2 ประเมินแนวทาง ผู้ประเมินแนวทาง จำนวน 7 คน โดยทำการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีค่าตั้งแต่ 0.41 – 0.37 เรียงลำดับจากสูงที่สุดถึงต่ำสุด คือ ด้านจินตนาการ รองลงมา ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 หน่วย 12 แนวทาง ได้แก่ หน่วยที่ 1 ด้านจินตนาการ 3 แนวทาง หน่วยที่ 2 ด้านความยืดหยุ่น 3 แนวทาง หน่วยที่ 3 ด้านวิสัยทัศน์ 3 แนวทาง และหน่วยที่ 4 ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3 แนวทาง ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, แนวทางการพัฒนา, ผู้บริหารสถานศึกษา, มัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study current conditions, desirable conditions and Priority Needs Index of creative leadership for the school administrators, and 2) to generate the development guidelines of creative leadership for the school administrators. The research is divided into 2 phases, Phase 1 : Study current conditions, desirable conditions and Priority Needs Index. The sample group consisted of 317 school administrators and teachers. The tool was a questionnaire. The Index of Item Objective Congruence is 0.8 - 1.00. The Discriminant index is 0.41 - 0.85, and the reliability is 0.94. The statistics used for the arithmetic mean, standard deviation and Priority Needs Index. The second phase generate the guidelines of creative leadership. In the first step is generate the guidelines, the target group was 7 experts by purposive sampling. The tool was interview forms, data analysis by descriptive analysis, and the second step is

Citation : ธนชัย จุ่นหัวโตน และชยาภานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 271-2; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

assessment guidelines, then the target group was 7 assessors by purposive sampling, the device was assessment form, and the statistics were arithmetic mean and standard deviation. The research results found that

1. The overall current condition, and individually, is average overall at a moderate level. The overall desirable condition, as a whole and individually, was at the highest mean level. Priority Needs Index from 0.41 - 0.37. The requirement is Imagination, followed by Flexibility. Vision and Creativity.

2. Guidelines for developing creative leadership of school administrators consist of 4 units and 12 guidelines are Unit 1 Imagination 3 guidelines, Unit 2 Flexibility 3 guidelines, Unit 3 Vision 3 guidelines and Unit 4 Creativity 3 guidelines, Evaluation results of the development guidelines of the creative leadership There is a highest level of suitability and the highest level of possibility.

Keywords : Leadership, Development Guidelines, Creative Leadership, School Administrator, Secondary Education

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในการพัฒนาคนไทยให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน โดยในมาตรา 54 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) การศึกษาจึงเป็นส่วนที่คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและเป็นระบบช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในเวทีโลก ช่วยให้รู้จักการปรับตัวและพัฒนาประสิทธิภาพการดำรงชีวิตไปในทางที่สังคมต้องการ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน สังคม และมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งการศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ การศึกษาไทยมีการจัดการศึกษาตามบริบทของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4) ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ

Citation : Junhuaton, T. and Ruangsuwan, C. (2023). The Development Guidelines of the Creative Leadership

for the School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(2) : 271-2;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ในยุคดิจิทัลเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ในสภาพแวดล้อมที่โลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้นำในยุคดิจิทัลต้องมีไหวพริบ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน โดยการคิดนอกกรอบด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และผู้นำในด้านการศึกษาคควรเป็นบุคคลที่เฉลียวฉลาด มีความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ มองภาพอนาคตอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการค้นพบสิ่งใหม่หรือการสร้างสิ่งใหม่และนำไปสู่ผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของผู้นำที่มีความรอบรู้ มีไหวพริบ การแก้ปัญหาของผู้นำต้องอาศัยความรู้ที่จะกำหนดแนวความคิด การมีเซาว์ปัญญาจะช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคล่องแคล่วและมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ยึดถือความถูกต้อง มีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรคและเป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา (คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย, 2561) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ในการจูงใจและนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ ที่ท้าทายและสร้างสรรค์ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2556) ดังนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ให้ความสำคัญกับบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่สนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีความสร้างสรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ตระหนักถึงนโยบายด้านการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพให้บรรลุเป้าหมาย นโยบาย จุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตามตัวชี้วัดและแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาหลายแห่งจะต้องพัฒนาเร่งด่วนในกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และกลยุทธ์ที่ 4 การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2564) ซึ่งสภาพดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จะต้องได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ให้มีความสามารถในผลักดัน

Citation : ธนชัย จันทิวโชน และชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 271-2; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.xx>

สถานศึกษาสู่เป้าหมายที่ประสบความสำเร็จ ให้ทันต่อสภาพปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสังคม กล่าวคือ การเป็นผู้นำที่มีจินตนาการ การเป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่น การเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และการเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นคุณลักษณะของการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำไปพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนนโยบายการจัดการศึกษาของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

Citation : Junhuaton, T. and Ruangsuwan, C. (2023). The Development Guidelines of the Creative Leadership

for the School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(2) : 271-2;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,742 คน ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 69 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,673 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 317 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอน จำนวน 304 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซีและมอร์แกนและการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยแบ่งเป็นขนาดสถานศึกษาและ สถานภาพ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และ สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 องค์ประกอบ จำนวน 26 ข้อ คือ 1) ด้านจินตนาการ 5 ข้อ 2) ด้านความยืดหยุ่น 6 ข้อ 3) ด้านวิสัยทัศน์ 8 ข้อ และ 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 7 ข้อ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่ม ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก 0.41 - 0.85 และค่าความ เชื่อมั่น 0.94 จากนั้นส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ได้รับกลับคืนมาจำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 93.38

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 122-127)

1.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแล้วจัดค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558 : 279)

ระยะที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยทำการเลือกแบบเจาะจง
แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม 7 คน ได้แก่ 1) อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน 2) ผู้บริหารการศึกษา
จำนวน 2 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนา
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ร่างประเด็น
สัมภาษณ์โดยอ้างอิงข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน
7 คน และสรุปประเด็นตามการสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการร่างคู่มือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลบันทึกการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยทำการเลือกแบบเจาะจง
แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม 7 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา
จำนวน 4 คน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และสรุปประเด็นตามแบบประเมิน เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขนาดสถานศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง (คน)			ผู้ตอบแบบสอบถาม (คน)			
	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม	ร้อยละ
1. ขนาดเล็ก	5	68	71	5	65	70	98.59
2. ขนาดกลาง	2	32	35	2	26	28	80.00
3. ขนาดใหญ่	3	82	84	3	76	79	94.05
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	3	122	127	3	116	119	93.70
รวม	13	304	317	13	283	296	93.38

Citation : ธนชัย จันทิวัฒน์ และชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. วารสารการบริหารการปกครองและ

นวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2) : 271-2; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

จากตารางที่ 1 การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน และได้รับจากแบบสอบถามกลับคืน รวมจำนวน 296 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.38

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	อันดับ
	\bar{X}	S	แปลผล	\bar{X}	S	แปลผล		
1) ด้านจินตนาการ	3.39	0.51	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด	0.41	1
2) ด้านความยืดหยุ่น	3.38	0.50	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด	0.40	2
3) ด้านวิสัยทัศน์	3.37	0.48	ปานกลาง	4.69	0.45	มากที่สุด	0.39	3
4) ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.40	0.47	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด	0.37	4
เฉลี่ยโดยรวม	3.39	0.49	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด	0.39	-

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า

สภาพปัจจุบันโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$; $S = 0.49$) โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านจินตนาการ 3) ด้านความยืดหยุ่น และ 4) ด้านวิสัยทัศน์

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$; $S = 0.44$) โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านจินตนาการ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านวิสัยทัศน์ และ 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์

ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่า PNI_{modified} เท่ากับ 0.39 เรียงลำดับค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านจินตนาการ 2) ด้านความยืดหยุ่น 3) ด้านวิสัยทัศน์ และ 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์

Citation : Junhuaton, T. and Ruangsuwan, C. (2023). The Development Guidelines of the Creative Leadership

for the School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(2) : 271-2;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>

ผลการวิจัย ระยะที่ 2 ผลการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

นำผลการศึกษามาปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 4 หน่วย 12 แนวทาง ดังนี้

หน่วยที่ 1 ด้านจินตนาการ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีสติปัญญาที่เป็นเลิศ มีความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่างๆ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ๆ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการแก้ไขปัญหที่อย่างหลากหลาย และสามารถหาคำตอบของปัญหาได้อย่างรอบคอบ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน และไม่กดดันต่างสถานการณ์ต่างๆที่เผชิญ

หน่วยที่ 2 ด้านความยืดหยุ่น 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ปรับตัวและเปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ ในสถานการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมให้ผ่อนคลายต่อการปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่เคร่งเครียด 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีความตื่นตัวและรู้ทันกระแสสังคม สามารถเรียนรู้รูปแบบการบริหารที่แปลกใหม่และปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม

หน่วยที่ 3 ด้านวิสัยทัศน์ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดี มองภาพที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างชัดเจน มีการกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน 2) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดทำการวิเคราะห์ SWOT 3) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีให้บุคลากรในโรงเรียนได้

หน่วยที่ 4 ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการเรียนรู้ พัฒนาสิ่งใหม่ ๆ กระบวนการใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้ตัวเองได้ค้นพบสิ่งใหม่ๆที่อยู่รอบตัว 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆจนเกิดความชำนาญและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ของบุคลากรในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการคิดที่กว้างไกล คิดนอกกรอบ ในแง่มุมที่หลากหลาย โดยอาศัยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม

ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า

สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารมีสติปัญญาเป็นเลิศ เฉลียวฉลาด มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ สามารถแก้ปัญหาเพื่อค้นหาคำตอบให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ปฏิบัติตนเป็นต้นแบบตัวอย่างที่ดีแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา และมีความเข้าใจในการไตร่ตรอง แก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Qingling Zhang (2016) ได้ศึกษากลยุทธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของครูในมณฑลกวางสี ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา โยธายุทธ (2564) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารมีอารมณ์ขันในการทำงาน มีสติปัญญาเป็นเลิศ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดกว้างไกลและมองปัญหาหลายทิศทาง กล้าทำสิ่งใหม่ สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Qingling Zhang (2016) ได้ศึกษากลยุทธ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของครูในมณฑลกวางสี ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนา คือ ด้านจินตนาการ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความเฉลียวฉลาด มีความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความกล้าคิด กล้าฝัน และกล้าแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธชาติ ภูจอมจิต (2562) ศึกษาวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู

Citation : Junhuaton, T. and Ruangsuwan, C. (2023). The Development Guidelines of the Creative Leadership

for the School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(2) : 271-2;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.xx>

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านจินตนาการ รองลงมา คือ ด้านการมีความยืดหยุ่น ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีการจัดทำขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หลักวิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา ให้สามารถดำเนินตามแนวทางที่มุ่งบรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายในแต่ละขั้นตอนได้ ซึ่งองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) หลักการและ เหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ มี 4 หน่วย 12 แนวทาง 4) วิธีการพัฒนา 3 วิธี ได้แก่ การ อบรม การศึกษาดูงานและการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และ 5) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ศึกษาวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า การประเมินมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยสภาพปัจจุบัน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์เป็นด้านที่มีภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล้าจะปรับเปลี่ยนเรียนรู้และเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ สามารถสร้างมโนทัศน์ในการมองสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและคาดการณ์ล่วงหน้าในการทำงานได้

1.2 ผลจากการวิจัยสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นด้านที่มี ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรต้องปรับปรุงความคิดสร้างสรรค์ มี การเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการได้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ไปใช้กับสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนิสัยทัศน์

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4)**. กรุงเทพฯ : ศรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**. 11(2) : 1-16.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2556). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ : สิ่งที่ต้องค่าสำหรับทุกคนในอนาคต**. ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา.
- คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย. (2561). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา**. กรุงเทพฯ : สำนักราชบัณฑิตยสภา.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พุทธชาติ ภูจอมจิต. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**. 4(1) : 58-73.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2564). **นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปี 2564**. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Citation : Junhuaton, T. and Ruangsuwan, C. (2023). The Development Guidelines of the Creative Leadership for the School Administrators Under The Secondary Educational Service Area Office Maha Sarakham.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(2) : 271-2;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.xx>

อภิญา โยธายุทธ. (2564). โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. **Journal of Modern Learning
Development**. 5(4) : 51-61.

Qingling Zhang. (2016). Creative leadership strategies for primary school principles to
promote teachers' creativity in guangxi China. **Kasetsart Journal of Social
Sciences**. 41(2) : 275-281.

Citation : ธนชัย จันทวิโทณ และชยาภานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. **วารสารการบริหารการปกครองและ
นวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(2) : 271-2; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.xx>